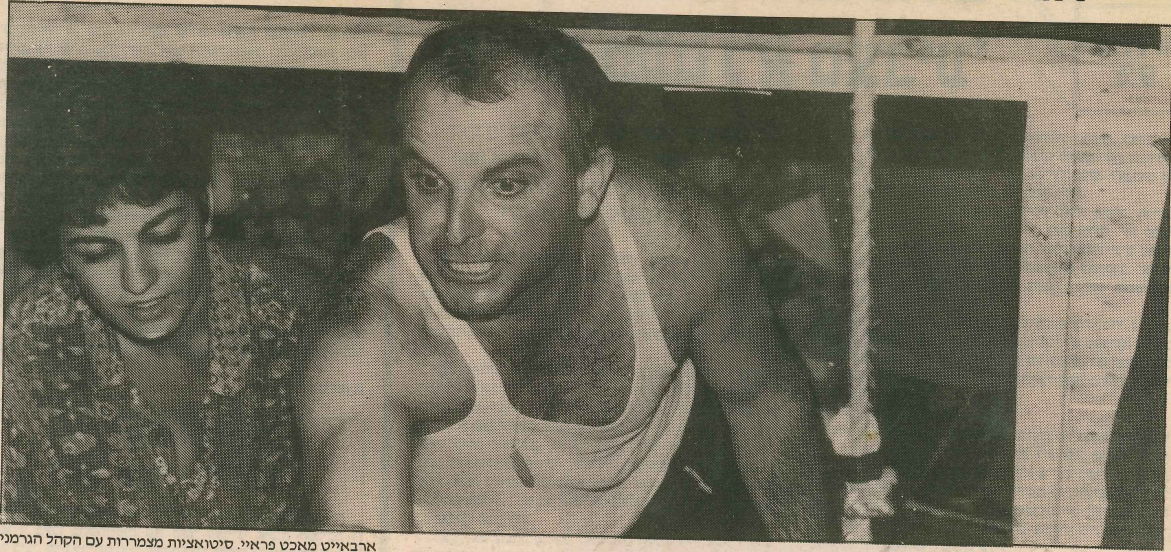

הגרמנים לא חיכו להם עם מכונות כביסה

ארבאיט מאכט פראיי. סיטואציות מצמררות עם הקהל הגרמני

כמימד האנושי ולהתייחס אליהם כאל קרובות. הם קרובות של אותה מלחמה.

גם הביקורות, כאמור, אהבו את ההצגה.

יצא מכלל זה גם תבלי"ם?
 "פתאום, בשניה אחת, יכולנו למצוא את עצמנו נשאים בגרמניה ועוברים שם. יכולנו לעבוד שם כמו פה, בכלל בלי פרטום, עם אינפרמציה שעוברת מפה לאוזן. אם האור בקצה המינורה שלנו היה כזה, זה בחלל היה עשוי לקרות. אבל זו בכלל לא האוריינטציה שלנו. היה ברור לנו עוד לפני הנסיעה שזה פרק שיתחיל ויסיים ושאנחנו חוזרים לארץ."

תבלי"ם, בספטמבר יבוא צוות של ה-Z.D.F, טלוויזיה גרמנית, לצלם אותנו לטרט קולנוע תעודי באורך מלא. יש גם הזמנה לפסטיבל פילרלפיה שיתקיים ב-1994. יהיו כנראה גם תוצאות לואי נוספות, אבל אנחנו לא ממדדים לשים מקום."

מירית קושניר פטרומצ'ה

י"ט אייר תשנ"ב - 22.5.92

המוכרים על גרמניה שלאחר המלחמה. ההצגה מתעסקת בהשפעה הממושכת של השואה עלינו, כאורחים השבויים באותם מיתוסים שחוקים של יחסי אנוש במלחמת העולם השנייה ועל זה והיה נירדך שלם של מיתוסים, שיש לנו כאומה מתחרשת מול הגרמנים כאומה מתחרשת. אני מבין את אלה בארץ שחששו שאנחנו נוסעים כדי לחפש את המצפון הגרמני. החשש שלהם, בהעדר הידע שיש לנו, הוא הגיוני. אבל העובדה היא שלא פגשנו אנשים שחיכו עם מונות כביסה, שחשבו שכאמצעות ההצגה הם ימחקו את כל מה שהם סוחבים על גבם כל השנים."

"ההצגה השתנתה", אומר מעיין, "וגם היום, מי שיבוא לראות אותה במרכז התאטרון, ימצא הצגה שונה". ההצגה עדיין בעבודה, היא עדיין מתוודה ומתחרשת ולכן כליכך צורמות לאננו השאלות כדבר עבודה על הצגה חדשה.

פסטיבל ברלין, גוף שמארגן את כלמה חדשים אירוע הנוגע לתחום מסוים באמנותאירגון, בין ה-12 לינואר ל-26 באפריל תערוכה שזכתה לכותרת "חיי התרבות של היהודים". האירוע התפרסם על פני כל תחומי האמנות - ציור, יודאיקה מכל רחבי העולם, תיאטרון, קולנוע, אנשי רוח פעילים, כשכמרכז עמדה תערוכה שהתקיימה במזוואון מרטין גופרס. כל קהילה יהודית קיבלה חדר ניפרד והציגה את השיגיה התרבותיים עד היום. אחת הביקורות המסכמות העמידה את "ארבאיט מאכט פראיי" כמרכיב החשוב ביותר בכל האירוע כולו.

"הרבה נאמר על גאונות התפאורה שבנה דודי מעיין באתר בו מתרחש חלקה השני של ההצגה. צוות גרמני שהגיע לארץ קיבל מידיו את השרטוטים ובנה במרתפי השטאוי מקום מרהים כיופיו, לרבריו: "מישהו לקח את היצירה המקורית והכפיל אותה, ובהכפלה נוסף מימד חדש. הגישה של הגרמנים לעיצוב החיבורים וההדבקות, עזרה ליצור חממה שתאים לגרמנים כמו שהבניה שלנו פה התאימה לישראלים."

שם, בתוך הבונקר, הגטו של הקרבות שמוקם בתוך מרתפי העיניים של הרוצחים, מיתוסים גדולים נפרטו לפרטות קטנות וסיפור מצמרר רדף גילוי מרהים עוד יותר. "היו שם סיפורים בלי סוף", אומר מעיין, "היתה שם מישהו שסיפרה שאביה השתתף בפוגרום של שכירת החלונות של בית הכנסת הגדול. אנחנו יודעים על הפוגרום ממה שקראנו בספרי ההסטוריה, אנחנו לא יודעים את הפרטים הקטנים. פתאום שמענו ממנה, ומיתוס גדול ירד לרמה מאוד ארצית. והיו ניצולים מהמתנות, יהודים גרמנים, סצנות מרגשות של אנשים שהתייפחו במהלך ההצגה. מה עבר על האנשים האלה, אני רואה את הפנים שלהם ומוודה עם התוהו הזה, שהיא בריוק כמו התוהו שלי. ואני חייב להשאר

חברי קבוצת התיאטרון של עכו חזרו ארצה מותשים מעבודה קשה ורזים משפעת חזקה שתפסה שם את כולם, אבל בהחלט מרוצים. התוצאות היו מדהימות

כשבושע שברו חזרו ארצה חברי מרכז התיאטרון מעכו, אחרי שהציגו בפסטיבל ברלין את הפרויקט שלהם, "ארבאיט מאכט פראיי" מטרוטלנר אירופה, זוכה פסטיבל עכו האחרון. והו פרויקט יוצא דופן ושנוי במחלוקת, שלא קיבל את ברכת כל אנפי המסדר לנסיעה. והועדה של המדור לתאטרון של המועצה לאמנות במשרד החינוך, למשל, טענה בפירוש שאסור לנסוע עם ההצגה לגרמניה.

חברי המרכז, נאמנים לתפיסתם כתימדי, לא היססו ונסעו למרות הכל. לארץ הם חזרו מותשים מעבודה קשה ורזים משפעת חזקה שתפסה שם את כולם, אבל בהחלט מרוצים. התוצאות היו מדהימות. הקהל הגרמני, שבא מוכן לחשוף את מצפנו בפני הקרבן, התבלבל מן העובדה שאיש לא האשים אותו, והרינמיקה שבינו לבין השחקנים יצרה סיטואציות מצמררות. השחקנים עצמם עברו חוויה חזקה מאוד וגם קצרו ביקורות מצויינות.

"לא ידענו מראש מה משמעות הנסיעה", אומר דודי מעיין, "היננו שאנחנו נוסעים בזכות ולא בחסד, והיה ברור לי מה טיב המוצר שאניג בפני קהל רז ומדינה, שהיא מרכזית מאוד מבחינה תרבותית, בקומפלקס העולמי שלה. עד כאן הרברים נכונים לגבי כל נסיעה לכל מדינה. הנסיעה שלנו היתה שונה מכל נסיעה אחרת, מכיוון שנסענו לגרמניה. תוך כדי הנסיעה הבנת, שזה כאילו משיהו לקח כרטיס לוטו, גוד אותו לשניים, נתן לי חצי ביד ואמר: 'יום אחד תמצא את החצי השני וזה יהיה המספר הזוכה'. בריעבר התברר שגרמניה היתה החצי השני של הברטיס'."

מעיין: "לפני שנסענו, יכולנו רק להניח הנחות תאורטיות. אבל כשהגענו לשם, בדינמיקה שנוצרה עם הקהל השינוי פשוט קרה של רבר. זה היה כמו להפוך באתר היסטורי ארכיאולוגי, שאתה רק משער מה שתמצא. אתה יודע איך זה מתחיל אבל אין לך מושג איך זה עשוי להיגמר. בסך הכל העלאת ההצגה בגרמניה היא חלק חשוב ביצירה, משום שאנחנו והם תחנת קצה של אותו גניין, שמאחר אותו. כשנסענו, נסענו עם כל המיתוסים